

اشاره

بچه‌ها دست پدر و مادرها را گرفته بودند و با عجله و اشتیاق می‌خواستند تا داخل سالن شوند. شنیده بودند که نمایشگاهی در آن سالن افتتاح شده است تا آن‌ها وسایل بازی یا نقاشی و حتی تفریح ویژه گروه سنی خود را ببینند...

سومین نمایشگاه بین‌المللی سرگرمی‌های کودک و نوجوان با حضور یک صد مؤسسه و شرکت داخلی به همت سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران به منظور معرفی اسباب‌بازی‌ها، وسایل آموزشی، کتاب، شهر بازی، تزئینات اتاق کودک و آزمایشگاه برگزار شد. بسیاری از خانواده‌ها در طی چهار روز فعالیت از آن دیدن کردند و بنابر نظر غرفه‌داران اگر اطلاع‌رسانی گسترده‌تری می‌شد، تعداد بازدیدکنندگان نیز افزایش می‌یافت. در ادامه، مشروح این گزارش از زبان کودکان، والدین و غرفه‌داران و مسئولان نمایشگاه تقدیم خوانندگان گرامی فصل‌نامه تخصصی رشد پیش‌دبستان می‌شود.

کلیدواژه‌ها: بازی، سرگرمی، موسیقی، نمایشگاه بین‌المللی سرگرمی‌های کودک و نوجوان.

برای آشنایی بیشتر

در واقع، بازی یک از نیازهای اساسی کودکان است و آن‌ها را برای ورود به زندگی واقعی آماده می‌سازد.

از مادر پارمیس و پارمین دوقلوهای ۵ ساله‌ای که در حال خروج از نمایشگاه هستند، می‌پرسیم: «چرا بچه‌ها را به این محل آورده‌اید؟»

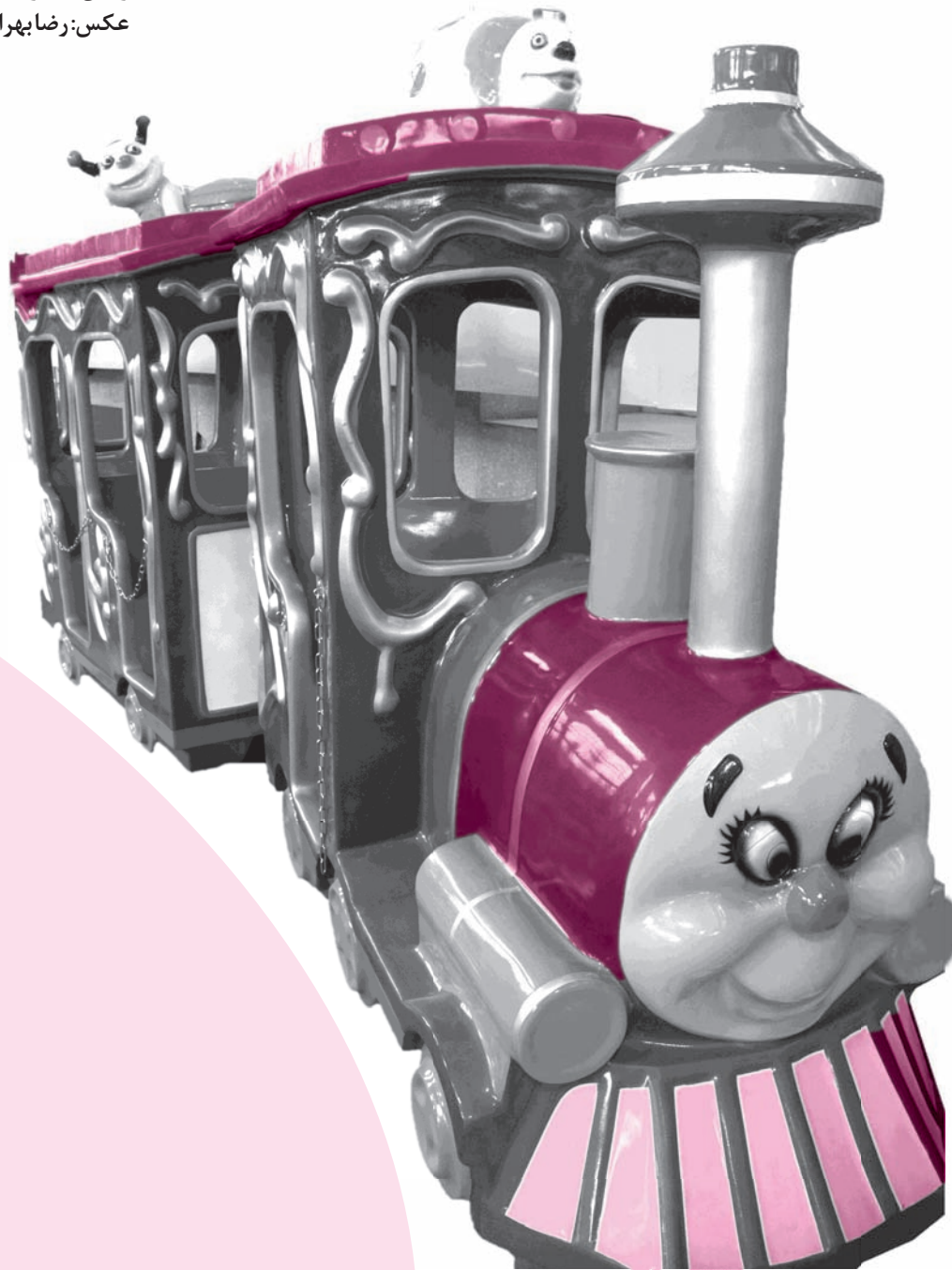
مادر می‌گوید: «برای این‌که با سرگرمی‌های موجود و وسایل جدیدتر و کاردستی‌ها آشنا شوند.»

از پارمیس می‌پرسیم: «از چه چیز

گزارشی از سومین نمایشگاه بین‌المللی سرگرمی‌های کودک و نوجوان

نمایشگاهی از بازی تا اعتماد به نفس

گزارش: اصغر ندیری
عکس: رضا بهرامی

کودک و نوجوان ادامه می‌دهیم. عبارت بین‌المللی باعث شده است ما دنبال «محصولات آن ور آبی» باشیم. پس از این که نتیجه‌ای از این جست‌وجو نمی‌گیریم، در می‌یابیم که وسایل خارجی مثل شهر بازی‌ها و سالن‌ها یا استخرهای بادی که بیشتر منشأ خارجی دارند احتمالاً مدنظر بوده است.

موسیقی و فیلم

در سرتاسر سالن نمایشگاه صداهای گوناگون از موسیقی‌های غربی! تا شعرهای گوش‌نواز کودکانه و ترانه‌های آرام، همراه با صدای بلندگوی مرکز اطلاع‌رسانی به گوش می‌رسد. به غرفه «فرهنگ رسانه پویا» رفته‌ایم که در زمینه موسیقی متناسب با

دارد. یکی از تولیدی‌ها حروف و اعداد فارسی و لاتین، تابلوهای سفید اعلانات آهن ربایی، جورچین‌های مغناطیسی و انواع پازل را با اهداف آموزشی یا کمک‌آموزشی به نمایش گذاشته است. از مسئول غرفه می‌پرسیم: «آیا وسایل شما برای استفاده مهدها و پیش‌دبستانی مناسب است؟» پاسخ می‌دهد: «بله. همه محصولات ما کارشناسی شده است و در واقع، مختص کارهای نگارشی است.» درباره نگارشی بودن، سؤال می‌کنیم: «آیا در استفاده از این لوازم مریبی یا پدر و مادر باید در کنار کودک حاضر باشند؟»

مسئول غرفه می‌گوید: «البته، اما بیشتر در انتخاب وسایل و سپس استفاده از آن‌ها.»

علاقه کودکان

همین‌طور که از مقابل میزها یا ویترین‌ها عبور می‌کنیم به بخش نقاشی یکی از غرفه‌ها می‌رسیم. صبا در حال نقاشی است. از مادر صبا سؤال می‌کنیم: «در نمایشگاه به چه بخش‌هایی سر زده است؟» او می‌گوید: «قسمت‌هایی که بیش‌تر سرگرمی و کارهای فکری عرضه می‌کنند.»

– آیا شما با علاقه فرزندان آشنایی دارید؟
– بله. او به نقاشی تمایل نشان می‌دهد. به فعالیت‌های فکری، جورچین‌ها و پازل‌ها هم علاقه نشان می‌دهد. برای همین او را به این مکان آورده‌ام.

سپس می‌پرسیم: «آیا در خانه هم این وسایل برای او مهیاست؟» مادر پاسخ می‌دهد: «بله.»

– با انجام کارهای مهارتی مثل شناخت شکل حروف، مرتب کردن جورچین‌ها و موارد دیگر در این سن چه وضعیتی پیدا می‌کند؟
– رفته رفته مهارت او در استفاده از ابزار و وسایل بیش‌تر می‌شود. از طرفی صبا به مهدکودک می‌رود و در آن‌جا شعر می‌خواند یا در نمایش‌ها نقش ایفا می‌کند. از این دو نفر خداحافظی می‌کنیم و به گشت و گذار خود در سومین نمایشگاه «بین‌المللی» سرگرمی‌های

خوشتر آمد؟»

او می‌گوید: «از یاد کنک!»

به خاطر این جواب از مادر سؤال می‌شود که آیا دختران خود را به مهدکودک یا پیش‌دبستان فرستاده‌اید؟ او می‌گوید: «نه، چون خودم فرصت آموزش و نظارت کافی بر آن‌ها را در خانه دارم.»

اما برادر ۱۲ ساله آن‌ها با نمایشگاه ارتباط بیش‌تری ایجاد کرده و می‌گوید: «برای اولین بار بود که به این نمایشگاه آمدم و برایم جالب بود. اسباب بازی و لوح فشرده و فیلم دیدم. خواهرهایم بیش‌تر از نقاشی‌ها و وسایل بازی خوششان آمد.»

آزمون اعتماد به نفس

برخورداری از حس ارزش‌مند اعتماد به نفس سرمایه‌های حیاتی برای انسان‌ها و به ویژه کودکان و نوجوانان است. انسان‌ها برای سلامت روانی به اعتماد به نفس قوی نیاز دارند.

در یکی از غرفه‌ها تعدادی از بچه‌ها مشغول نقاشی و عده‌ای هم در حال انجام آزمون هوش هستند.

آقای بهار پدر یکی از کودکان است که برای آزمون هوش آمده است.

می‌پرسیم: «آیا فرزندان به پیش‌دبستان می‌روند؟» پاسخ می‌دهد: «بله.»

باز سؤال می‌شود: «آیا از تحصیل پسران در پیش‌دبستان رضایت دارید؟»

پسر می‌گوید: «بله. چون فعالیت‌های جدیدی مثل زبان خارجی و قرآن کریم به او آموزش داده می‌شود. خودش هم از مدرسه راضی است. فکر می‌کنم اگر در این پایه قدم نمی‌گذاشت سطح یادگیری و آمادگی او پایین می‌ماند.» به نظر شما الان نتیجه آزمون چه خواهد شد؟ «این را کارشناسان حاضر باید بگویند. چون فعالیت را پسرمان انجام داده است و من انتظار دارم مثبت باشد و اعتماد به نفس او را نشان دهد.»

محصولات مغناطیسی

هر غرفه‌ای در این نمایشگاه جاذبه‌ای

گروه‌های سنی فعالیت دارد. خانم پورمند از مسئولان غرفه که نگاه‌های پرسش‌گر ما را می‌بیند، می‌گوید: «ما برای رشد خلاقیت بچه‌ها موسیقی بدون کلام از کارهای شوین، بتهون و موزارت داریم.»

با توجه به جالب نظر بودن این توضیح، می‌پرسیم که مگر سازنده این قطعه‌ها به ویژگی‌های مخاطب خردسال توجه داشته است؟

– بله. برخی از موسیقی‌ها خاصیت درمانی دارند. بعضی موسیقی‌ها برای ایجاد خواب راحت مناسب است. برای رشد خلاقیت بچه‌ها نیز موسیقی‌هایی با صداهای طبیعت، حیوانات و دریا وجود دارد.

تولید یا توزیع؟

یکی از مؤسساتی که در نمایشگاه حضور دارد «خانه کودک فراز» است. که برای رده‌های سنی گوناگون هزاران محصول، سرسره، استخرهای توپ تا کتاب و لوازم‌التحریر دارد. همان‌طور که انتظار می‌رفت، وسایل تولیدی کم‌تر به چشم می‌خورد و سازه‌های وارداتی یا کپی شده خودنمایی می‌کند که به این صورت مؤسسات را به پخش‌کننده محصولات تبدیل کرده است. به همین دلیل داخل غرفه آن‌ها می‌شویم تا از فعالیت‌هایشان در ارتباط با پیش‌دبستانی‌ها سؤال کنیم. مدیر خانه آقای **سلطانی** است. پس از این‌که می‌بیند کسانی آمده‌اند تا حرف‌های او را بشنوند، بسیار شاد می‌شود و می‌گوید: «چه خوب که این مصاحبه انجام می‌شود. در واقع، در زمینه سرگرمی‌های فکری و بازی‌های آموزشی فقیر هستیم. این سرگرمی‌ها لازمه زندگی امروز کودکان است، ما به عنوان پخش‌کننده متوجه شده‌ایم که علاوه بر شهرستان‌ها حتی تهران نیز به دنبال تهیه این وسایل هستند. انتظار ما این است که مسئولان موانع را از سر راه بردارند. ما فعالیت گسترده‌ای در زمینه تجهیز مهدها و پیش‌دبستانی‌ها داریم، اما به جای نگاه فرهنگی به ما نگاه تجاری می‌شود. بخش خصوصی می‌تواند در امر کتاب یا وسایل کمک‌آموزشی برای کودکان سرمایه‌گذاری کند. ما می‌توانیم جلوی کالاهای بی‌کیفیت چینی بایستیم. الان هم فقط علاقه است که باعث ماندگاری ما در این فعالیت شده است.»

امروزه با گسترش رسانه‌ها و ابزار الکترونیک و دیجیتال، استفاده از لوح‌های فشرده موسیقی و فیلم افزایش یافته است. شرکت **آریامستر** تولیدکننده انواع لوح‌های فشرده و دی‌وی‌دی از پلی‌کربنات خام است. آقای **پورمحمودی** مسئول غرفه درباره انواع و محتوای این لوح‌های فشرده می‌گوید: «محتوای این لوح‌های فشرده برای همه گروه‌های سنی و البته کودکان مناسب است. در این نمایشگاه از برنامه «خاله ستاره» به دلیل شاد و موزون بودن آن استقبال شد.

تعدادی فیلم آموزشی با محتوای آموزش مسواک زدن، استحمام یا دست‌شویی رفتن نیز برای کودکان موجود است.»

کودکان و نشریات

در حقیقت، چاپ کتاب برای کودکان دقت و نوآوری خاصی می‌طلبد که توضیح آن خارج از حوصله این گزارش است، اما نوشتن مجله چیز دیگری است و ما با دیدن چند غرفه مخصوص نشریات که برای کودک یا درباره کودک چاپ می‌شدند، متعجب و البته مسرور شدیم. آقای **اشرفی** مدیر فروش یکی از این نشریات می‌گوید: فصل‌نامه‌های ما برای بچه‌های ۴ سال به بالا مصور و رنگی است. کودکی که بتواند مداد به دست بگیرد و در چارچوبی حتی خط‌خطی کند، می‌تواند با این مجله‌ها کار کند. در مراحل بالاتر با توجه به نقطه‌چین اعداد و الفبای انگلیسی آن‌ها را نقاشی کرده و می‌نویسد.

مجله «کودک» نیز ماهنامه‌ای آموزشی و اطلاع‌رسانی بود که در نمایشگاه عرضه می‌شد. خانم محمدی از کارشناسان مجله گفت: «این نشریه برای والدین و مربیان است و مطالبی در حوزه پزشکی، تغذیه، بهداشت، آموزش و زندگی کودک را در بر دارد.»

بازی + تا

کمتر کسی را می‌توان یافت که بر تأثیر بازی بر کودک صحنه نگذارد. یکی از غرفه‌ها را می‌بینیم که اساس فعالیت‌هایشان بر ساخت کاردستی‌ها و محصولات است که با «تاکردن» درست می‌شود. می‌پرسیم برای کودکان ۵-۶ ساله چه محصولی دارید؟ خانم قرقی متصدی واحد مربوطه می‌گوید: «بازی آموزشی مسابقه حلزون‌ها و بسته‌های برای تقویت حافظه کوتاه مدت کودکان. این بازی‌ها گروهی و یا دو نفره است و اگر لازم باشد مربی نیز در کنار کودکان حضور خواهد داشت.»

انتشارات مدرسه

انتشارات مدرسه نیز با نمایش کتاب‌ها،

رجامند هم گفت و گویی انجام دهیم.
مدیر اجرایی نمایشگاه درباره دلیل برپایی نمایشگاه و بانی آن گفت: «نمایشگاه برای سنین ۱۵ - ۵ سال در نظر گرفته شده است و همان‌طور که ملاحظه می‌کنید شامل بخش‌های گوناگون است. هدف اصلی ما معرفی تولیدات داخلی و خارجی در حوزه کودک و نوجوان است.»
برگزارکننده این نمایشگاه هم مؤسسه نشر شهر به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران وابسته است. از ویژگی‌های این دوره تکمیل و تعدد امکانات و تجهیزاتی است که در دوره‌های پیش در معرض دید عموم بوده است.

ناصری هم چنین اضافه می‌کند: «ما در طی چندین جلسه با حضور والدین و به ازای هر سه کودک یک روان‌شناس به تجزیه و تحلیل رفتارها می‌پردازیم و در واقع دوره‌های شخصیت‌پردازی کودک برگزار می‌کنیم.»

نشر شهر

در طول ساعاتی که در نمایشگاه قدم می‌زدیم افراد بسیاری را دیدیم، اعم از پدر و مادرها و فرزندان و همین‌طور افرادی که آمده بودند تا محصولات خود را به نمایش بگذارند و بازاریابی کنند.
با رسیدن به مراحل پایانی گزارش لازم دیدیم با مدیر اجرایی نمایشگاه، آقای

بازی‌های فکری و آموزشی در این نمایشگاه شرکت کرده بود. تنوع وسایل ما را بر آن داشت که بپرسیم آیا ایده و فکر ساخت وسایل با خود این واحد بوده یا فقط آن‌ها را به معرفی دید گذاشته‌اند؟ مسئول غرفه گفت: «بعضی وسایل ساخت ما و در حقیقت ابتکاری است مانند رانی پارک، خانه‌سازی، تصاویر گچی سفید که کودکان با سلیقه خود روی آن‌ها را رنگ‌آمیزی می‌کنند. برای گروه سنی ۵ ساله هم فعالیت‌های مهارتی به نام «گوی مهارتی» ساخته شده است که بر اثر استفاده از آن تمرکز و دقت بچه‌ها افزایش می‌یابد.»

مهندسی روابط!

گاهی کودکان در فعالیت‌های خود دچار نابهنجاری‌هایی می‌شوند که نشان می‌دهد

● **مدیر دپارتمان مهندسی روابط: «مطالعات ما درباره نابهنجاری‌های تربیتی است که پدر و مادرها مرتکب می‌شوند و بر اثر آن خلاقیت کودکان نابود یا ضعیف می‌شود»**

آن‌ها از لحاظ تربیتی مشکل دارند. این مشکلات ممکن است خود را در ارتباط‌های آن‌ها بروز دهد و حتی در نتیجه به از بین رفتن خلاقیت یا اعتماد به نفس کودکان منجر شود.

«مؤسسه مطالعات شخصیت‌پردازی کودک» از نهادهایی بود که در نمایشگاه سوم سرگرمی‌های کودک و نوجوان، غرفه داشت تا با برگزاری آزمون‌های هوش از کودکان، در واقع، عامل اصلی نابهنجاری‌های احتمالی - یعنی والدین را - از خطرات دخالت‌های بی‌جا و افراطی در زندگی و خلاقیت کودکان باز دارد یا به آن‌ها اطلاعاتی دهد.

مجید ناصری مدیر دپارتمان مهندسی روابط می‌گوید: «مطالعات ما درباره نابهنجاری‌های تربیتی است که پدر و مادرها مرتکب می‌شوند و بر اثر آن خلاقیت کودکان نابود یا ضعیف می‌شود.»

